

سورة الفاتحة

٢٥/١١

دانشگاه مازندانی
دانشکده کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد
ترویج و آموزش کشاورزی

موضوع:

ارزشیابی دوره های آموزش ضمن خدمت از دیدگاه کارکنان ترویج
سازمان کشاورزی استان مازندران بین سالهای ۷۶-۱۳۷۴

نگارش:

اسد شاهانی

استاد راهنما:

دکتر حسن صدیقی

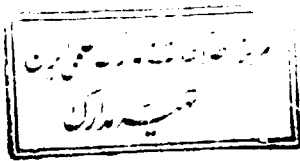
استاد مشاور:

دکتر غلامرضا پزشکی راد

۲۵۱۱۱

بهمن ماه ۱۳۷۷

2100/2

۱۳۷۸ / ۳ / ۲۵

تاییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران، نسخه نهایی پایان نامه آقای اسد شاهانی، تحت عنوان "ارزشیابی دوره های آموزش ضمن خدمت از دیدگاه کارکنان ترویج سازمان کشاورزی استان مازندران بین سالهای ۷۶-۱۳۷۴" را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر حسن صدیقی	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر غلامرضا پزشکی راد	استادیار	
۳- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر حسن صدیقی	استادیار	
۴- استاد ممتحن	دکتر اسماعیل شهبازی	استاد	
۵- استاد ممتحن	دکتر سعید محرمی پور	استادیار	

دانشگاه تربیت مدرس

شماره:
تاریخ:
پیوست:

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظربه اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس مبین بخشی از فعالیت های علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را به طور کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) ، عبارت ذیل را چاپ کند:
کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته ترویج و آموزش کشاورزی است که در سال ۱۳۷۷ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر حسن صدیقی و مشاوره جناب آقای غلامرضا پزشکی راد از آن دفاع شده است.

ماده ۳ تعداد یک در صد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به مرکز نشر دانشگاه اهدا کند.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس ، تأدیه کند.

ماده ۵ در صورت خودداری دانشجو از پرداخت بهای خسارت ، دانشگاه می تواند وجه خسارت را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند. بعلاوه حق خواهد داشت به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه ، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش ، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب اسد شاهانی دانشجوی رشته ترویج و آموزش کشاورزی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

تاریخ: ۷۷/۱۱/۱۳

امضاء:

تهران- تقاطع بزرگراه جلال آل احمد و دکتر چمران صندوق پستی ۴۸۳۸ - ۱۴۱۵۵

فاکس: ۸۰۰۶۵۴۴

تلفن: ۸۰۱۱۰۰۱

تقدیه به :

مولا

و

مولانا

و

ساحت مقدس حضرت

بقیه الله الاعظم

سپاس و قدردانی

با سپاس از محضر حضرت دوست، بر خود لازم می دانم که از پدر و مادر عزیز که همواره مشوق من در امر تحصیل بوده اند، قدردانی نمایم. از جناب آقای دکتر صدیقی و دکتر پزشکی راد که اساتید راهنما و مشاور این تحقیق بوده اند و از راهنمایی های ارزنده ایشان در طی تحقیق بهره مند بوده ام، تشکر می کنم.

همچنین از کلیه کارکنان ترویج سازمان کشاورزی استان مازندران که صمیمانه در راه انجام تحقیق همکاری نموده اند، خصوصا جناب آقای مهندس رعیت پناه و سرکار خانم مهندس آریافر که با علو طبع، رهنمودهای ارزشمند و همکاری بی دریغشان را نثارم کرده اند، نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

و بالاخره از جناب آقای دکتر چیزری که افتخار شاگردی ایشان را در طول تحصیل داشته ام، تقدیر نموده و برای ایشان همواره سربلندی و سرفرازی و برای فرزند مرحومشان، رحمت و مغفرت از درگاه حضرت حق خواستارم.

اسد شاهانی

بهمن ماه ۱۳۷۷

چکیده

آموزش کارکنان از مهمترین عوامل بهبود فعاليتها و نظام سازمانی است که در این میان اجرای برنامه های آموزش ضمن خدمت که در هنگام درگیر شدن واقعی فرد در میدان شغل و حرفه ارایه می شود، دارای اهمیت خاصی می باشد. در عین حال، ضرورت ارزشیابی از این دوره ها به منظور مشخص کردن میزان تحقق اهداف، نحوه اجرای فعاليتهای آموزشی و نیز بررسی تاثیر این دوره ها به خوبی مشهود است.

هدف از این تحقیق، ارزشیابی از دوره های آموزشی ضمن خدمت کوتاه مدت که مروجان و کارشناسان ترویج در طی سه سال اخیر در آن شرکت داشته اند، بوده است تا به این وسیله چگونگی برنامه ریزی، اجرا و تاثیر این دوره ها معین شود. نوع تحقیق، تحقیق ارزشیابی-پیمایشی بوده و کلیه کارکنان ترویج سازمان کشاورزی استان مازندران، جامعه آماری تحقیق را تشکیل داده اند که تعداد ۶۲ کارشناس و ۵۹ مروج به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسشنامه بود که توسط محقق تدوین گشته بود.

نتایج به دست آمده حاکی از آن است که کارکنان شرکت کننده در دوره های آموزشی، در مجموع این دوره ها را در حد متوسط ارزشیابی کرده اند. نامناسب بودن تسهیلات رفاهی، تئوری بودن آموزش در اغلب دوره ها و توجه اندک به آموزشهای عملی، نامناسب بودن مکان آموزش به لحاظ بعد مسافت و صلاحیت و توانایی پایین اساتید از مهمترین مشکلات مطرح شده توسط کارکنان ترویج، در دوره ها بوده است. بین سن، سابقه کار و سابقه کار ترویجی و ارزشیابی از دوره ها رابطه معنی داری وجود نداشته است ولی بین سطح تحصیلات و ارزشیابی از دوره ها رابطه معنی داری به صورت منفی برقرار بوده و کسانی که از سطح تحصیلات پایین تری برخوردار بودند، ارزش بالاتری برای دوره ها در نظر گرفته اند. دو گروه کارشناس و مروج در مورد ارزشیابی از دوره ها، دیدگاه متفاوتی نداشته اند. در بررسی اجزای دوره های آموزشی، فقط در مورد مطابقت اهداف آموزشی با نیازهای آموزشی و نیز تاثیر دوره های آموزشی در انجام وظایف شغلی بین دو گروه مذکور تفاوت معنی داری وجود داشته و گروه مروج در هر دو مورد از میانگین بالاتری برخوردار بوده است.

با توجه به یافته های تحقیق پیشنهاد می شود که یک اصلاح ساختاری در روند برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی به عمل آید و در دوره های آتی، به سطح تحصیلات و نیازهای آموزشی کارکنان شرکت کننده در دوره ها بیشتر توجه شود.

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات تحقیق	
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ تعریف مسئله
۵	۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق
۶	۴-۱ اهداف تحقیق
۷	۵-۱ سئوالات تحقیق
۷	۶-۱ فرضیات تحقیق
۸	۷-۱ محدودیتهای تحقیق
۹	۸-۱ تعریف واژگان
فصل دوم: مروری بر ادبیات تحقیق	
۱۱	۱-۲ مقدمه
۱۳	۲-۲ پرورش و بهسازی منابع انسانی
۱۴	۱-۲-۲ آموزش بزرگسالان
۱۷	۲-۲-۲ آموزش در سازمانها
۱۹	۳-۲ آموزش ضمن خدمت
۱۹	۱-۳-۲ تعریف آموزش ضمن خدمت
۲۰	۲-۳-۲ اهداف آموزش ضمن خدمت
۲۲	۳-۳-۲ ضرورت آموزش ضمن خدمت و اثرات آن
۲۳	۴-۳-۲ تاریخچه آموزش ضمن خدمت کارکنان

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۲۴	۱-۴-۳-۲ آموزش کارکنان در ایران
۲۶	۲-۴-۳-۲ سازمان کشاورزی استان مازندران
۳۲	۴-۲ برنامه آموزشی
۳۳	۱-۴-۲ اهداف آموزشی
۳۴	۲-۴-۲ محتوای آموزشی
۳۵	۳-۴-۲ کادر آموزشی
۳۷	۴-۴-۲ روش آموزشی
۳۸	۵-۴-۲ محیط، امکانات، زمان و مکان آموزش
۳۹	۶-۴-۲ تحقق اهداف آموزشی
۴۰	۷-۴-۲ تأثیر آموزش
۴۲	۵-۲ ارزشیابی
۴۴	۱-۵-۲ اهمیت ارزشیابی
۴۴	۲-۵-۲ عناصر ارزشیابی
۴۴	۳-۵-۲ اهداف ارزشیابی
۴۵	۴-۵-۲ طبقه‌بندی ارزشیابی
۴۷	۵-۵-۲ مدل‌های ارزشیابی
۵۲	۶-۵-۲ ارزشیابی دوره‌های آموزش ضمن خدمت
۵۴	۱-۶-۵-۲ اهداف ارزشیابی دوره‌های آموزش ضمن خدمت
۵۵	۲-۶-۵-۲ ضرورت ارزشیابی دوره‌های آموزش ضمن خدمت
۵۵	۳-۶-۵-۲ منابع ارزشیابی دوره‌های آموزش ضمن خدمت

فهرست مندرجات

عنوان	صفحه
۴-۶-۵-۲ موضوعات مورد ارزشیابی در دوره‌های آموزش ضمن خدمت	۵۶
۵-۶-۵-۲ کاربرد مدل در ارزشیابی دوره‌های آموزش ضمن خدمت	۵۶
۶-۲ ترویج کشاورزی	۵۸
۱-۶-۲ بهسازی کارکنان در ترویج کشاورزی	۶۰
۲-۶-۲ اهمیت آموزش ضمن خدمت در ترویج و نقش مدیران	۶۱
۳-۶-۲ آموزش ضمن خدمت در ترویج کشاورزی	۶۳
فصل سوم: روش تحقیق	
۱-۳ نوع تحقیق	۷۰
۲-۳ جامعه آماری تحقیق	۷۱
۳-۳ جمعیت مورد مطالعه و روش نمونه‌گیری	۷۱
۴-۳ روش و ابزار گردآوری اطلاعات	۷۱
۵-۳ تعیین روایی و اعتبار پرسشنامه	۷۳
۶-۳ متغیرهای تحقیق	۷۳
۷-۳ فرضیه‌های تحقیق	۷۴
۸-۳ نحوه تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق	۷۶
فصل چهارم: تجزیه در تحلیل داده‌ها	
۱-۴ مقدمه	۷۸
۲-۴ آمار توصیفی	۷۹

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۷۹	۱-۲-۴ داده‌های شخصی
۷۹	۱-۱-۲-۴ سن
۷۹	۲-۱-۲-۴ جنسیت
۸۰	۳-۱-۲-۴ وضعیت تأهل
۸۰	۴-۱-۲-۴ سطح تحصیلات
۸۰	۵-۱-۲-۴ رشته تحصیلی دانشگاهی
۸۱	۶-۱-۲-۴ نوع استخدام
۸۱	۷-۱-۲-۴ سنوات خدمت
۸۲	۲-۲-۴ داده‌های مربوط به دوره‌های آموزشی
۸۲	۱-۲-۲-۴ حضور در دوره‌های آموزشی
۸۲	۲-۲-۲-۴ تعداد شرکت در دوره‌های آموزشی
۸۳	۳-۲-۲-۴ تعداد ساعات آموزشی
۸۳	۴-۲-۲-۴ اهداف آموزشی
۸۴	۵-۲-۲-۴ مطابقت اهداف آموزشی با نیازهای آموزشی
۸۵	۶-۲-۲-۴ محتوای آموزشی
۸۵	۷-۲-۲-۴ مطابقت محتوای آموزشی با اهداف آموزشی
۸۶	۸-۲-۲-۴ کادر آموزشی
۸۷	۹-۲-۲-۴ روش آموزشی
۸۷	۱۰-۲-۲-۴ مدت زمان آموزش
۸۸	۱۱-۲-۲-۴ زمان آموزش

فهرست مندرجات

عنوان	صفحه
۱۲-۲-۲-۴ مکان آموزش.....	۸۹
۱۳-۲-۲-۴ تجهیزات و امکانات آموزشی.....	۸۹
۱۴-۲-۲-۴ تسهیلات رفاهی.....	۹۰
۱۵-۲-۲-۴ تحقق اهداف آموزشی.....	۹۱
۱۶-۲-۲-۴ تأثیر دوره‌های آموزشی.....	۹۱
۱۷-۲-۲-۴ تمایل به شرکت مجدد.....	۹۲
۱۸-۲-۲-۴ ترغیب دیگران به شرکت.....	۹۳
۱۹-۲-۲-۴ ارزشیابی از دوره‌های آموزشی.....	۹۳
۳-۲-۴ یافته‌های مربوط به سئوالات تشریحی.....	۹۴
۱-۳-۲-۴ نحوه‌گزینش.....	۹۴
۲-۳-۲-۴ مسائل و مشکلات عمده دوره‌ها.....	۹۴
۳-۳-۲-۴ پیشنهادها برای بهبود دوره‌ها.....	۹۵
۳-۴ آمار تحلیلی.....	۹۶

فصل پنجم: خلاصه، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱-۵ خلاصه.....	۱۰۲
۱-۱-۵ تعریف مسئله.....	۱۰۲
۲-۱-۵ اهداف تحقیق.....	۱۰۲
۳-۱-۵ نوع تحقیق و جامعه آماری.....	۱۰۳
۴-۱-۵ جمعیت مورد مطالعه و روش نمونه‌گیری.....	۱۰۳

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۱۰۴	۵-۱-۵ ابزار تحقیق و نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۰۴	۵-۱-۶ یافته‌های توصیفی تحقیق
۱۰۶	۵-۱-۷ یافته‌های تحلیلی تحقیق
۱۰۷	۵-۲ بحث و نتیجه‌گیری
۱۱۵	۵-۳ نتایج تحقیق
۱۱۶	۵-۴ پیشنهادها
۱۱۹	فهرست منابع
۱۲۵	ضمایم

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول شماره ۱- ترکیب سنی کارکنان ترویج و به تفکیک	
کارکنان شرکت‌کننده و غیر شرکت‌کننده در دوره‌ها	۷۹
جدول شماره ۲- ترکیب سطح تحصیلات کارکنان ترویج مورد مطالعه	۸۰
جدول شماره ۳- رشته تحصیلی دانشگاهی کارکنان ترویج مورد مطالعه	۸۱
جدول شماره ۴- سابقه خدمت و سابقه فعالیت‌های ترویجی کارکنان ترویج مورد مطالعه	۸۲
جدول شماره ۵- ترکیب تعداد شرکت در دوره‌های ارایه شده به کارکنان ترویج مورد مطالعه	۸۳
جدول شماره ۶- ترکیب ساعات آموزشی دوره‌های ارایه شده به	
کارکنان ترویج مورد مطالعه	۸۳
جدول شماره ۷- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به اهداف آموزشی دوره‌ها	۸۴
جدول شماره ۸- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به مطابقت اهداف با نیازهای آموزشی	۸۴
جدول شماره ۹- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به محتوای آموزشی دوره‌ها	۸۵
جدول شماره ۱۰- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به مطابقت محتوا با اهداف آموزشی	۸۶
جدول شماره ۱۱- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به کادر آموزشی	۸۶
جدول شماره ۱۲- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به روش‌های آموزشی دوره‌ها	۸۷
جدول شماره ۱۳- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به مدت زمان آموزشی دوره‌ها	۸۸
جدول شماره ۱۴- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به زمان برگزاری دوره‌ها	۸۸
جدول شماره ۱۵- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به مکان‌های در نظر گرفته شده برای دوره‌ها	۸۹
جدول شماره ۱۶- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به امکانات و تجهیزات آموزشی دوره‌ها	۹۰
جدول شماره ۱۷- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به تسهیلات رفاهی دوره‌ها	۹۰
جدول شماره ۱۸- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به تحقق اهداف آموزشی دوره‌ها	۹۱

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۹۲.....	جدول شماره ۱۹- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به تأثیر دوره‌های آموزشی
۹۲... ..	جدول شماره ۲۰- دیدگاه کارکنان ترویج نسبت به تمایل آنها به شرکت مجدد در دوره‌ها
۹۳.....	جدول شماره ۲۱- دیدگاه کارکنان ترویج در مورد ترغیب دیگران به شرکت در دوره‌ها
۹۴.....	جدول شماره ۲۲- دیدگاه کارکنان ترویج در مورد ارزشیابی از دوره‌ها
۹۵.....	جدول شماره ۲۳- دیدگاه کارکنان ترویج پیرامون اهم مشکلات دوره‌ها
۹۶.....	جدول شماره ۲۴- پیشنهادهای کارکنان ترویج پیرامون بهبود برگزاری دوره‌ها
۹۷.....	جدول شماره ۲۵- رابطه بین متغیرهای سن و ارزشیابی
۹۸.....	جدول شماره ۲۶- رابطه بین متغیرهای سطح تحصیلات و ارزشیابی
۹۸.....	جدول شماره ۲۷- رابطه بین متغیرهای سابقه کار و ارزشیابی
۹۹.....	جدول شماره ۲۸- رابطه بین متغیرهای سابقه کار ترویجی و ارزشیابی
۹۹.....	جدول شماره ۲۹- بررسی دیدگاه کارشناسان و مروجان در مورد ارزشیابی از دوره‌ها
۱۰۰.....	جدول شماره ۳۰- بررسی دیدگاه کارشناسان و مروجان در مورد ارکان برنامه‌های آموزشی